

Vrede en conflict

Inspiratiebundel

In deze inspiratiebundel vind je een selectie educatief materiaal uit onze collectie rond het thema Vrede en conflict.

Ontleen deze educatieve materialen, en nog véél meer, gratis in een **Kleur Bekennen documentatiecentrum**. Je kan er ook beroep doen op onze educatieve medewerkers voor advies op maat. Wij maken jou graag wegwijs in een zeer divers aanbod.

Zoek je online lesmateriaal, workshops of nascholingen? Daarvoor kan je terecht op onze projectsite "KlasCement voor wereldburgers": www.klascement.net/wereldburgerseducatie

LESMATERIAAL

Basisonderwijs

Puzzel aan de Vrede

Pax Christi Vlaanderen, 2008

Doelgroep: 3-8 jaar

Puzzel aan de vrede is een volledig herziene, herwerkte en aangevulde versie van de vroegere uitgave 'Geweldvrij feesten'. In dit nieuwe educatieve pakket staan verbondenheid en actieve geweldloosheid centraal. Kinderen worden uitgenodigd om hun eigen leefwereld te verkennen en de actualiteit in de wereld erin te betrekken. Spelenderwijs leren ze zorgzaam en gewelddoos voor zichzelf en anderen te zijn. 'Puzzel aan de vrede' is als projectweek opgebouwd, maar de activiteiten kunnen ook over een langere periode ingepland worden. Bij elk van de vijf thema's hoort een verhaal waarin de emoties bang, blij, boos en verdrietig aan bod komen. Per verhaal zijn er richtvragen voor een kringgesprek over het thema, suggesties voor activiteiten en verwijzingen naar de axen die in het verhaal van toepassing zijn. Vooraan in de handleiding vindt men een beknopte samenvatting van de theorie en de mogelijkheden van de axenroos.

De feen van Niks

Uleners, Godeliva; Makelberge, Gudrun; Jeugd en Vrede; 2000

Doelgroep: 3-10 jaar

De feen duikt op in het bos van Nowal en dat zorgt voor paniek bij alle dieren. Want een dier dat er zo raar uitziet... nee, dat hoort niet in dit bos. Dat beest moet eruit, desnoods met geweld. 'De feen van niks' is een adembenemend avonturenverhaal over oorlog en vrede met een beetje sciencefiction erin. De Feen wil alleen maar vriendschap, en stuit op een muur van vijandschap. In haar naïviteit en blind vertrouwen blijft ze open en vrolijk de andere dieren benaderen. Het is een sprankelend boek voor beginnende lezers met mooie tekeningen. De bijhorende begeleidingsmap bevat per hoofdstuk allerlei suggesties om met het verhaal te werken in de klas.

Lopend vuurtje: vrede begint bij jezelf en geef je door

Stichting World Peace Flame Foundation, 2016

Doelgroep: 6-12 jaar

Dit lespakket over vrede ondersteunt leerkrachten in het basisonderwijs om de 'vredige' houding en vaardigheden van kinderen te bevorderen. Het pakket bevat teksten en oefeningen om vrede bespreekbaar te maken in de klas. In deel 1 wordt eerst gekeken naar vredemakers in de wereld. Daarna wordt de overgang gemaakt naar de eigen omgeving en tenslotte naar de innerlijke wereld, de vrede in jezelf. In deel 2 wordt speciale aandacht geschonken aan het werken met kinderen in stressvolle situaties en vluchtelingenkinderen: wat hebben zij nodig? Deel 3 bevat verhalen met een inspirerende boodschap zoals de kracht van samenwerking, vriendschap, moed en doorzettingsvermogen. Alle bestanden behorend bij het pakket, zoals de Goed Nieuws Krant en de Zonnegroet, kun je downloaden zodat je geen pagina's uit het werkboekje hoeft te halen.

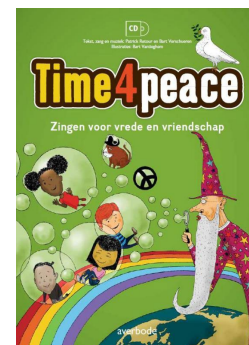

Time4peace: zingen voor vrede en vriendschap

Retour, Patrick; Verschueren, Bart; Vantieghem, Bart; 2015

Doelgroep: 8-12 jaar

In het (voor)lees- en luisterboek 'Time4Peace' leiden zes jongeren uit alle windstreken je langs liedjes en verhalen. Tijdens hun trektocht moet het zestal de harde realiteit onder ogen zien, want oorlogen, gewapende conflicten en moordaanslagen teisteren onze planeet. Gaandeweg krijgt hun missie vorm: geef alle kinderen van de wereld een stem! Geef volwassenen luidkeels te kennen dat het tijd is voor dialoog, tijd om de wapens het zwijgen op te leggen en vrede te sluiten op alle fronten! Op de bijgevoegde cd vind je een tiental meeslepende liedjes. Karaokeversies nodigen uit om mee te zingen. Verder bevat het boek informatie over vrede en conflict, net als creatieve en actieve doe-tips. Voor gebruik in de klaspraktijk werden muzische werkvormen geïntegreerd.

Kom vanavond met verhalen: oorlog in verhalen en gedichten

Leysen, Annemie; 2000

Doelgroep: 8-14 jaar

'Kom vanavond met verhalen: oorlog in verhalen en gedichten' is een bloemlezing van ongeveer 80 Europese romanfragmenten, gedichten, verhalen en bladzijden uit prentenboeken en stripverhalen over oorlog. Elke auteur bekeek die oorlog op zijn/haar eigen fantasierijke, indringende en originele manier. Voor één keer zijn het niet de volwassenen die de hoofdrollen spelen. Het geploeter in de Vlaamse loopgraven, de kampen, het politieke onrecht in Marokko, de vlucht uit Koerdistan, het fascisme in Portugal, en zoveel meer... het wordt haast allemaal beschreven en beleefd vanuit de ogen van kinderen en jongelui. De bijhorende didactische handleiding presenteert creatieve suggesties om rond deze verhalen te werken. Deze lessuggesties zijn direct gekoppeld aan de fragmenten uit de bloemlezing en zijn zeer gevarieerd. Naast inhoudelijke vragen, zijn er bv. ook dramatische (toneel), schriftelijke of plastische verwerkingssuggesties. De handleiding bevat verder historische achtergronden bij de tekstfragmenten, een verkenning van oorlog in jeugdliteratuur en informatie over de auteurs uit de bloemlezing.

Beestenberg : op een speelse, interactieve manier leren werken aan conflicttransformatie

Pax Christi Vlaanderen, 2015

Doelgroep: 9-14 jaar

'Beestenberg' biedt leerkrachten in de tweede en derde graad basisonderwijs (eventueel ook eerste graad BSO en BuSO) een leerroute aan waarin leerlingen vertrouwd worden met inzichten, houdingen en vaardigheden om respectvol en empathisch met zichzelf en anderen om te gaan in conflictsituaties. Er wordt gewerkt met inleefgesprekken en rollenspelen, gebaseerd op verhalen over dieren. Voor leerkrachten die liever niet werken met inleefgesprekken en rollenspellen, werden tekst-ontledende werkmethodes toegevoegd.

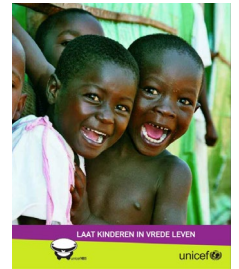

Laat kinderen in vrede leven

UNICEF België, 2005

Doelgroep: 9-14 jaar

Met dit dossier wil UNICEF België ontwikkelingseducatie in de klas brengen en kinderen sensibiliseren over de gevolgen van conflicten en oorlogen voor kinderen. De kinderrechten en het belang van verdraagzaamheid en conflictoplossing staan centraal in dit dossier. En dit begint in hun eigen omgeving, binnen hun gezin, in de klas, op de speelplaats, ... De activiteiten uit dit dossier geven aan kinderen de kans om een bredere kijk te ontwikkelen op de situatie waar oorlogskinderen zich in bevinden en om in hun eigen leven conflicten te herkennen en op te lossen.

Waar ik woon is het oorlog. Verhalen over kinderen in oorlogsgebieden

War Child, 2010

Doelgroep: 10-14 jaar

De zes verhalen in het boek zijn gebaseerd op ervaringen van kinderen uit oorlogsgebieden. Aimé in Congo, Flora in Colombia, Razan in Palestina, Miljan uit Servië, Bashir in Afghanistan en Eunice in Oeganda vertellen over hun leven in een oorlogsgebied. De nadruk in de verhalen ligt niet op het enge maar op de positieve kant van het leven, bijvoorbeeld op tekenen, muziek maken en toneelspelen. Het lesmateriaal aangemaakt door War Child, biedt ideeën voor opdrachten waarmee de klas dieper op de onderwerpen in kan gaan.

VERHALEN

De kleine soldaat

Verrept, Paul; 2010

Doelgroep: 3-6 jaar

Een jonge soldaat moet naar het front, waar hij de verschrikkingen van de oorlog ervaart; ook na de oorlog is deze voor hem nog lang niet afgelopen. Prentenboek met eenvoudige schilderijen in betekenisvolle kleuren.

Het verhaal van Jona

Amant, Kathleen; 2014

Doelgroep: 3-6 jaar

Een moderne bewerking van een oud verhaal voor jonge kinderen. Jona merkt dat de mensen in de stad erg veel ruzie maken. Hij vindt dat niet leuk en hij vlucht weg van alle problemen. Hij neemt de boot, slaat overboord tijdens een storm en wordt opgeslokt door een walvis. Diep in de buik van het grote dier beseft Jona dat het geen goed plan was om weg te lopen. De mensen in de stad hebben hem nodig. Nadat de walvis Jona uitspuwt op het strand gaat hij terug naar de stad waar hij zijn boodschap verkondigt. Iedereen belooft zijn best te doen.

De vijand

Cali, Davide; Bloch, Serge; Opbrouck, Wim; 2012

Doelgroep: 6-10 jaar

Oorlog. Twee putten in de woestijn. Twee soldaten. Elke dag één schot. De ander is de vijand, wreedaardig en onmenselijk het monster dat vrouwen en kinderen vermoordt zonder reden. De Vijand is een poëtisch prentenboek over de zinloosheid van oorlog en geweld.

De vijand

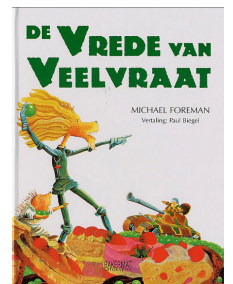

De Vrede van Veelvraat

Foreman, Michael; 2003

Doelgroep: 6-12 jaar

In het land van Koning Leeuw heerst hongersnood door de voortdurende droogte. Samen met een minister rijdt hij naar het naburige land waar eten in overvloed is. Koning Veelvraat stuurt evenwel zijn leger op hen af. De hardleerse veelvraat denkt alleen aan eten en van 'delen' of 'vrede' heeft hij nooit gehoord. Gelukkig maakt een stevige regenbui het land van Koning Leeuw weer vruchtbaar. In de paginagrote illustraties worden de tegenstellingen tussen de solidaire dieren en de egoïstische mensen treffend uitvergroot. De tekeningen zijn levendig en kleurrijk. Ze bevatten vaak betekenisvolle, grappige en ook cynische details. Het verhaal evolueert naar een climax waarin de dieren de Veelvraat en zijn leger bekogelen met hun eigen slagroomtaarten en erwten, een eigenzinnige fabel voor kinderen vanaf ongeveer 5-6 jaar.

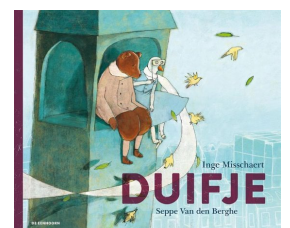

Duifje

Misschaert, Inge; Van den Berghe, Seppe; 2016

Doelgroep: 8-12 jaar

Dit prentenboek vertelt het verhaal van een opgesplitst dorp, van vooroordelen en absurde regels en van een vreemde vogel die zich ontpopt als vredesduif. Ooit vormden het Gebied van Zonder en het Gebied van Met samen één dorp. Om redenen die niemand zich meer kan herinneren, leven de Zonderlingen en de Metters strikt van elkaar gescheiden. Als Duifje neerstrijkt in het grensgebied vinden de leiders van beide gebieden dat zij tot de verantwoordelijkheid van de ander behoort. Maar Duifje laat zich niet weggagen... Het verhaal is niet eenvoudig, maar stemt tot nadenken en is een mooi aanknopingspunt om te praten over de vluchtelingenproblematiek, om een (filosofisch) gesprek aan te gaan over het nut van grenzen. Geschikt vanaf acht jaar.

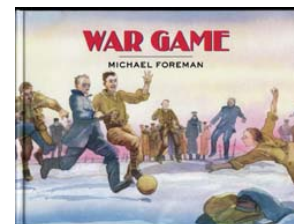

War game

Foreman, Michael; 2000

Doelgroep: 9+

Foreman schreef en tekende dit op echte feiten gebaseerde verhaal over een kerstbestand in het niemandsland en de loopgraven tijdens de Grote Oorlog. Vier Engelse soldaten zijn getuige van veel oorlogsleed onder hun collega's in de Franse loopgraven. De grote aquarelplaten zijn indrukwekkend mooi en geven een aangrijpend beeld van de waanzin van elke oorlog. De toevoeging van authentieke Engelse cartoons en propagandaposters uit 1914 maken van het boek helemaal een bijzonder boeiend tijdsdocument.

EDUCATIEVE SPELEN

DoorSpelen: een speels antwoord op conflict, macht en geweld

Centrum Informatieve Spelen (i.s.m. Jeugd en Vrede), 1995

Doelgroep: 6+

Dit is een spelboek met een verzameling nieuwe binnen- en buitenspelen waar samenwerking en groepsvorming centraal staan. Kinderen en jongeren leren spelenderwijs hoe op een andere manier met conflict, macht en geweld wordt omgegaan. De spelen zijn specifiek gericht op de ontwikkeling van het geweldloos omgaan met elkaar en met conflicten. Dit boek zou dus mee de mogelijkheid en de aanzet moeten geven om de volgende generatie beter te begeleiden in de opbouw van een wereld met minder agressie en geweld, een meer vreedevolle wereld.

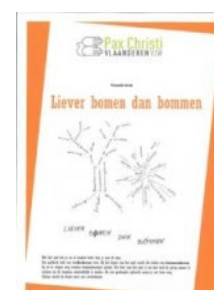

Liever bomen dan bommen!

Pax Christi Vlaanderen, 2005

Doelgroep: 6-12 jaar

'Liever bomen dan bommen!' is een educatief spel over bomen van vrede en bommen van oorlog. Het doel van het spel is met heel de groep samen te werken om de bommenboom onschadelijk te maken met als gevolg dat de boom weer een vredesboom wordt. Een spel voor kinderen van de lagere school - met handleiding en achtergrondinformatie voor de leerkracht.

De kleine vrede: spelend leren samenleven

Jeugd en Vrede, 2013

Doelgroep: 10-16 jaar

'De Kleine Vrede' is een actieve werkvorm voor jongeren van 10 tot 16 jaar met als doel te spelen en werken rond het soort vrede dat iedereen én in de eigen omgeving in de hand kan werken: conflicten op een constructieve manier aanpakken, vooroordelen tegenover anderen loslaten, pestgedrag afstraffen en weten dat niet alles wat men zegt daarom ook de waarheid is. 'De Kleine Vrede' bestaat uit een groepsspel voor ca. 20 leerlingen en de nabespreking ervan, eventueel gevolgd door een creatieve opdracht. De totale duurtijd is ongeveer 2 uren. De handleiding, de spelbijlagen en het introductiefilmpje kunnen gedownload worden op de website van Jeugd & Vrede. De dvd met filmfragmenten is bij Jeugd & Vrede te koop.

LESMATERIAAL

Secundair onderwijs

SOS Conflict! Concrete werkvormen voor geweldloos opvoeden en begeleiden

Van Bladel, Corry Laura; 2009

Doelgroep: 10-16 jaar

Praktisch handboek voor professionele opvoeders en leerkrachten in het primair en voortgezet onderwijs. Dit boek begint met een bondige en duidelijke voorstelling van de theorie van Pat Patfoort en Marshall Rosenberg, geïllustreerd met voorbeelden uit de praktijk en het leven. Hun geweldloze gedachtegoed geeft inzichten op het ontstaan van geweld, conflicten en misverstanden in communicatie en biedt concrete handvatten om op een constructieve manier met elkaars verschillen om te gaan. Na het theoretisch gedeelte volgt een pakket met allerlei activiteiten en werkvormen om het geweldloze gedachtegoed door te geven aan kinderen en jongeren. Het pakket is samengesteld voor gebruik in groepen (in klasverband, bij clubs, verenigingen, leefgroepen, ...). Op de cd-rom staat allerlei kant-en-klaar materiaal, zoals spelletjes, invulbladen en fotomateriaal. Het is in de eerste plaats gericht op de leeftijdscategorie 10 tot 15 jaar, maar kan evengoed inspirerend werken bij zowel jongere als oudere kinderen.

Jongeren werken aan de vrede. Getuigenissen uit conflictgebieden

Pax Christi Vlaanderen, 2007

Doelgroep: 10-18 jaar

Dit boek bevat getuigenissen van jongeren uit een aantal conflictgebieden zoals Burundi, Congo DR, Tsjetsjenië, Israël. Ze vertellen o.a. hoe zij via hun vredesorganisaties werken aan de vrede. Daarnaast zijn er een aantal praktische workshop uitgewerkt die kunnen gebruikt worden door eenieder die aan de vrede wil werken. De workshops zijn zéér gevarieerd en spreken ieders talenten aan.

Vrijheid: zeven liedjes over herdenken en vrijheid vieren

Stichting Vredeseducatie, 2004

Doelgroep: 12-16 jaar

De cd en het werkboek komen voort uit het project «Implementatie Interactieve Methodiek Onderwijs Tweede Wereldoorlog - Heden». In dit project worden vernieuwende werkvormen ontwikkeld in nauwe samenspraak met kinderen, jongeren, docenten en medewerkers in het jeugd- en jongerenwerk. Het werkboek en de cd 'Vrijheid' willen het verleden met het heden verbinden. De muziek en teksten van de liedjes zijn sprankelend en eigentijds. Ze brengen de thema's vrede maken, herdenken, pesten, verdraagzaamheid, verzet en vrijheid op een aansprekende manier onder woorden. Het werkboek biedt tientallen suggesties om met de liederen en rond de thema's te werken. De liederen en suggesties kunnen in willekeurige volgorde worden gebruikt op school, in het jeugdwerk, door jongerenkoren en tijdens herdenkingen en bevrijdingsactiviteiten. De activiteiten zijn geschikt voor jongeren van 12 t/m 16 jaar. Met enige aanpassing kunnen de suggesties ook verwerkt worden voor jongere kinderen.

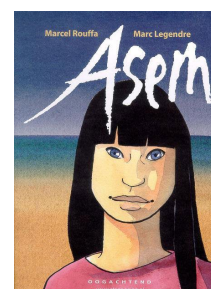

Asem

Legendre, Marc; Rouffa, Marcel ; 2010

Doelgroep: 12-18 jaar

Asem is de titel, en zo heet ook het hoofdpersonage: een Duits meisje dat met haar ouders in een Frans dorp komt wonen. De inwoners zien het niet graag gebeuren, ergens hangt er nog oude haat in de lucht. Oude haat die snel aangewakkerd wordt: duidelijke afkeer worden kleine pesterijen. Pesterijen uit onbegrip en gebrek aan communicatie. Het verhaal van Asem is dan ook bijna woordeloos. Waar taal ontbreekt, heerst onbegrip. En kleine oorzaken hebben soms grote gevolgen. De projectmap brengt uitgewerkte lesideeën aan. De verschillende thema's maken het mogelijk om dit te gebruiken in lessen Nederlands, Frans, geschiedenis, aardrijkskunde, natuurkunde, godsdienst of zedenleer.

Radicaal Samen: lesbrief #LiefdevolVerzet

Pax Christi, Tumult; 2017

Doelgroep: 13-18 jaar

De boodschap van de Vlaamse Vredesweek 2017 is liefdevol verzet tegen de toenemende polarisering en vijanddenken in onze samenleving. Liefde is de inspiratiebron die ons verbindt en ons in staat stelt om radicaal samen voor een betere maatschappij op te komen. Deze lesbrief voor de 2de en 3de graad secundair onderwijs biedt methodieken om met de klas aan de slag te gaan over thema's als liefde en verbondenheid. Met de oefeningen krijgen leerlingen inzicht in de dynamiek van het wij-zij-denken, ontdekken ze de diversiteit die in zichzelf en de ander aanwezig is, proberen ze verschillende stappen uit die je kan zetten van polarisering naar verbinding en gewelddoos verzet.

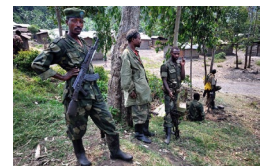

Actuales: Oost-Congo - van oorlog naar vrede

Studio Globo, 2015

Doelgroep: 14-18 jaar

In deze les voor de 2e en 3e graad secundair onderwijs maken leerlingen kennis met de figuur Bosco Ntaganda (the Terminator), een notoir ex-rebellenleider die momenteel voor het Internationaal Strafhof in Den Haag verschijnt. Op basis van zijn verhaal worden de typische kenmerken van het conflict en de impact op het dagdagelijkse leven in Oost-Congo uitgespit. Welke actoren kunnen timmeren aan de (lange) weg naar vrede en wat te denken van het huidige vredesakkoord? Moeilijke vragen waar je samen met leerlingen kan over nadenken.

Grenzen aan oorlog

Rode Kruis Vlaanderen, 2005

Doelgroep: 14-18 jaar

Educatief pakket rond de vraag of in een oorlog en andere gewapende conflicten alles toegestaan is. Bij het antwoord wordt uitgegaan van het Internationaal Humanitair Recht. Het pakket is opgebouwd uit een inleiding (mensen en oorlog), vier themalessen (regels in oorlog; wapens in oorlog; gerechtigheid na oorlog; vermist in oorlog) en een besluit. Elk deel bevat een leidraad voor de leerkracht, achtergrond info en lesmateriaal. Het volledig pakket neemt minstens vier lessen in. Doelgroep is tweede graad secundair onderwijs. Het pakket vermeldt ook aansluiting bij de (vakoverschrijdende) eindterm 'opvoeden tot burgerzin' en bevat linken met vakgebonden eindtermen geschiedenis, Nederlands, godsdienst of moraal.

Actuales: 50 jaar bezetting

Studio Globo, 2017

Doelgroep: 15-18 jaar

In deze les staat Israël's bezetting van de Palestijnse gebieden centraal. Ze zoomt in op de situatie op het terrein en het leven onder een bezetting. Deze les wil de leerlingen een inzicht bieden in de gevolgen van de bezetting, zowel voor de Palestijnen als voor Israël. De doelgroep is 3e graad secundair onderwijs, hogere moeilijkheidsgraad. Op de website van Studio Globo kan je de informatie voor de leerkracht en het didactisch materiaal downloaden. Je vindt er ook een inleidend animatiefilmpje van Jewish Voice for Peace en heel wat weblinks met meer informatie.

Als het ginder is, is het hier: Geëngageerde levensverhalen over hedendaags massageweld

RCN Justice & Démocratie, 2015

Doelgroep: 15-18 jaar

Deze educatieve set bevat materiaal om aan de slag te gaan rond de preventie van hedendaags massageweld. Er wordt vertrokken vanuit de leefwereld van de jongeren aan de hand van de fototaal-methodiek rond het thema, dat op voorhand gekozen werd in overleg met de leraar. Voorbeelden van thema's zijn: engagement, verzet, vrijheid, ... Op de bijhorende cd vindt de gebruiker luisterverhalen die het verhaal vertellen van een persoon die massageweld heeft overleefd en er zich tegen verzet heeft. In kleine groepen antwoorden de leerlingen vervolgens op enkele verdiepingsvragen, die verwijzen naar het beluisterde levensverhaal. De groepen wisselen zo uit rond geweldpreventie en de uitdagingen van het samenleven in België.

Auschwitz. hoe leg je het uit aan jongeren?

De Grave, Pol; Hemmerijckx, Rik; Van Elsacker, Luc; 2008

Doelgroep: 15-18 jaar

Dit didactisch pakket, ontwikkeld in het kader van het onderwijsproject 'Auschwitz in gedachtenis', biedt leerkrachten en jeugdwerkers een nieuw wapen in de strijd tegen racisme en onwetendheid. Het pakket is bedoeld voor leerlingen van het derde jaar van de derde graad BSO en sluit aan bij de eindtermen van het project algemene vakken en de vakoverschrijdende eindtermen burgerzin. Het verhaal van de vervolging van de joden, zigeuners, gehandicapten, homoseksuelen, andersdenkenden en politieke opposanten tijdens de tweede wereldoorlog. Men kan via dit verhaal niet alleen de noties van vooroordelen, de zondebok, stereotypering en nationalisme aanbrengen, maar ook de politieke, sociale, economische en psychologische factoren die op de achtergrond meespelen een plaats geven. Dit kan leerlingen ertoe aanzetten na te denken over de maatregelen die de democratie moet nemen om haar fundamentele vrijheden te beschermen. Het kan hen leren dat geschiedenis niet iets onvermijdelijks is, maar wordt bepaald door de samenleving.

De massa en de marge: voorbereidende lessen bij het bezoek aan kazerne Dossin

Kazerne Dossin; 2012

Doelgroep: 15-18 jaar

'De massa en de marge' is een lessenpakket van twee lessen dat stilstaat bij hoe de opkomst van het nazisme de Duitse samenleving grondig veranderde. Onder de vorm van een boeiend groepswork, filmfragmenten en literatuur komen vragen aan bod rond de indoctrinatie van de massa en de marge die mensen desondanks hebben om niet mee te lopen met de groep. Het lesspakket werd uitgewerkt om leerlingen voor te bereiden op een bezoek aan Kazerne Dossin, maar kan op zichzelf gebruikt worden. De prioritaire doelgroep is 3de graad secundair onderwijs. De lessen passen binnen de vakken geschiedenis of PAV en in een vakoverschrijdend project: er werd materiaal uit verschillende disciplines in het pakket verwerkt.

Mix, ten aanval

Rommens, Renilde; Vanmarcke, Dries; Zwaenepoel, Sophie; 2009

Doelgroep: 15-18 jaar

Deze bundel kijkt naar de conflicten uit het verleden en geeft tegelijk inzicht in onze eigen persoonlijke geschillen. Het woord conflict wordt heel ruim ingevuld. Het gaat hier ook over innerlijke conflicten, conflicten tussen individuen en groepen, maar ook over oorlog. Leerlingen leren kritisch nadenken over hun eigen rol in een conflict. Ze leren ook hoe ze constructief met conflicten kunnen omgaan.

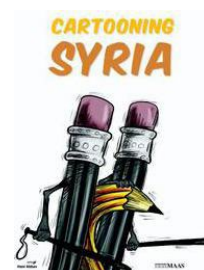

Cartooning Syria

Abbas, Hani; Ahmad, Yaser; Zero, Juan; Van der Schot, Bas; e.a.; 2017

Doelgroep: 15-18 jaar, volwassenen

In dit boek vind je cartoons van 28 Syrische en een aantal bekende Nederlandse, Vlaamse en Noorse tekenaars. Ze tonen de complexe en mensonterende situatie in Syrië op karikaturale, cynische, en soms humoristische wijze. Het boek bevat ook (Engelstalige) bijdragen van verschillende auteurs over de thema's in Syrische cartoons, de impact van cartoons en een in memoriam voor een cartoonist die werd doodgemarteld. Achteraan staan biografieën van alle cartoonisten en auteurs.

EDUCATIEVE SPELEN

Buzzerspel: educatief spel over oorlog en vrede

Jeugd en Vrede, 2004

Doelgroep: 10-18 jaar

Een spannend en leerrijk gezelschapsspel dat de spelers meeneemt op ontdekkingstocht door de, niet altijd even vreedzame, geschiedenis van de mensheid. 100 vraagkaarten stellen de kennis van de deelnemers op de proef. Hoe groot (of klein) was Napoleon? Wie was Mata Hari? Hoe brak de Eerste Wereldoorlog uit? Voor de spelers die het in Keulen horen donderen, kunnen de doe-kaarten gelukkig nog redding bieden. Als de andere spelers tenminste van oordeel zijn dat de opdrachten naar voldoening worden uitgevoerd. Gooi met de buzzersteen, verhandel de buzzerfiches en verzamel zoveel mogelijk hartjes! De speler die parate kennis weet te combineren met de nodige durf en een flinke snuif geluk wordt gegarandeerd de winnaar. Spelplezier voor zes (groepjes) spelers.

Wapens laten schieten

Centrum informatieve spelen, 2011

Doelgroep: 16+

'Wapens laten schieten' is een actief en informatief spel. Het spel geeft jongeren inzicht in de wapenwedloop en maakt hen bewust van de moeilijkheden om in tijden van bewapening te kiezen voor ontwikkeling. Het spel is bedoeld voor een groep van 6 tot 24 spelers vanaf 16 jaar en duurt van 90 tot 240 minuten. De spelers worden in verschillende teams verdeeld die het tegen elkaar opnemen in 3 rondes. De winnaar van het spel is het team met de meeste ontwikkelingspunten. Deze kan je behalen door ontwikkelingskaarten te kopen of door landen aan te vallen en hun kaarten te veroveren.

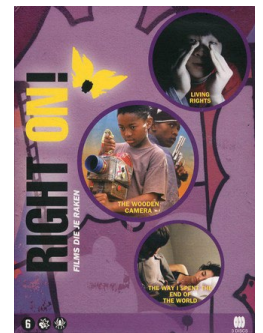

FILM & DOCUMENTAIRE**Right on! Films die je raken**

Nsthaveni Wa Luruli, Catalin Mitulescu, Duco Tellegen; 2008

Doelgroep: 7-18 jaar

De dvd-box «Right On!» bundelt speelfilms en documentaires met verhalen uit de hele wereld. Verhalen die je raken omdat ze over bijzondere jongeren gaan die een goed leven willen. 'The Wooden Camera' is een film over twee vrienden uit een krottenwijk in Kaapstad. Ze vinden een camera en een pistool. Deze gebeurtenis verandert hun levens ingrijpend. 'The way I spent the end of the world' is het verhaal van Lalalilu en Eva. Ze wonen in Boekarest waar dictator Ceausescu het leven bepaalt. Ze dromen allebei op hun eigen manier van vrijheid. 'Living rights' is een verzameling van vier korte documentaires die een kijkje geven in de levens van jongeren in Japan, Kenia, Peru en Wit-Rusland. De films zijn verzameld in de serie 'Right on' opdat leerlingen zich kunnen voorstellen wat het betekent om in een maatschappij te leven waar mensenrechten geschonden worden.

Het korte leven van Anne Frank

Anne Frank Stichting, 2009

Doelgroep: 10-18 jaar

In de film 'Het korte leven van Anne Frank' wordt aan de hand van fragmenten uit haar dagboek, familiefoto's en historische beelden haar levensverhaal verteld. Ook zijn de unieke bewegende beelden van Anne Frank te zien. De belangrijkste vragen die jongeren over haar hebben worden beantwoord. Naast Anne's levensverhaal vertelt de film het verhaal van de Tweede Wereldoorlog en de jodenvervolgung in Europa. De film is geschikt om de holocaust te behandelen in de les, zowel in het lager als in het secundair onderwijs.

Eye in the Sky

Gavin Hood, 2016

Doelgroep: 15+

'Eye in the sky' is een thriller over moderne oorlogsvoering en behandelt een aloud moreel dilemma: is het doden van één onschuldige verantwoord als je daarmee meer levens kunt redden. Met de lesbrief kan je in de derde graad van het secundair onderwijs het Humanitair Oorlogsrecht beschrijven, uitleggen hoe militaire beslissingen worden genomen, knelpunten hierbij bespreken, en het gebruik van drones in verband brengen met het Humanitair Oorlogsrecht.

The Land of the Enlightened

Pieter-Jan De Pue, 2016

Doelgroep: 15+

'The Land of the Enlightened' is een cross-over tussen documentaire en fictie. Regisseur De Pue vertelt in deze prent het verhaal van de oorlog in Afghanistan, gezien door de ogen van Afghaanse kinderen. Terwijl de Amerikaanse soldaten zich opmaken om te vertrekken, dringen we in het spoor van De Pue diep in dit verborgen land binnen waar jonge jongens vogelvrije bendes vormen die handelsroutes controleren, springstof van achtergebleven landmijnen verkopen en roestige tanks als speeltuigen gebruiken - ze volgen hun eigen oorlogsregels, die gemodelleerd zijn naar het desolate landschap dat ze geërfd hebben.

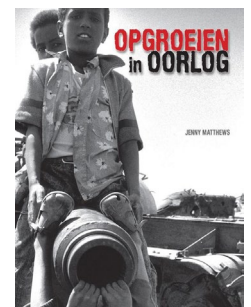
ACHTERGRONDINFORMATIE

Opgroeien in oorlog

Matthews, Jenny; 2014

Doelgroep 12-16 jaar

Hoe zou jij je voelen als het oorlog was en je je huis en land moest verlaten? De Engelse fotografe Jenny Matthews neemt de lezer mee naar de belangrijkste conflictgebieden van de wereld. Op de foto's is te zien hoe oorlog vrouwen, kinderen en gezinnen beïnvloedt. Centraal staan de kinderen. Ze voeren zelf geen oorlog, maar worden er in meegesleurd. Bij de vele kleurenfoto's staan duidelijke onderschriften. Ook is er veel tekst met de verhalen van de mensen op de foto. Achterin volgt uitleg over de voornaamste conflicten (met een wereldkaart), waaronder in Darfur, Libanon, Syrië en Oeganda. Sommige foto's zijn erg aangrijpend. Toch zijn er ook vrolijke beelden van kinderen die ondanks alle ellende spelen.

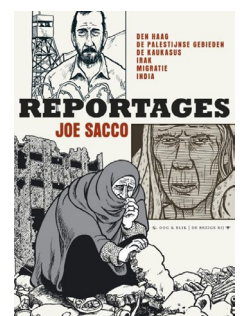

Reportages: Den Haag, de Palestijnse Gebieden, de Kaukasus, Irak, migratie, India

Sacco, Joe; 2012

Doelgroep: 16+

Joe Sacco is een pionier op het gebied van reportages in stripvorm. Hij heeft als correspondent in conflictgebieden over de hele wereld gewerkt. In Reportages voert hij de lezer mee van de smokkelaarstunnels in de Gazastrook naar het oorlogstribunaal in Den Haag, van het Amerikaanse leger in Irak naar de gestrande Afrikaanse vluchtelingen op Malta. In confronterende en indringende reportages doet Sacco met compassie en vol zwarte humor verslag van zijn ontmoetingen. Met dit boek bevestigt Sacco zijn status als één van de belangrijkste internationale correspondenten én striptekenaars van dit moment.

Extreem in de klas: polarisatie en radicalisering in voortgezet en beroepsonderwijs

Leegsma, Mark; 2017

Hoe ga je als leerkracht om met botsingen tussen leerlingen uit verschillende bevolkingsgroepen? Hoe reageer je als iemand de Holocaust ontkent of wanneer een leerling roept dat alle homo's dood moeten? In 'Extreem in de klas' vertellen 26 experts, van lerarenopleider tot filosoof, over hun ervaringen en kennis, in de hoop leraren handvatten te bieden om met dergelijke extreme uitingen om te gaan. Het boek is opgebouwd uit interviews in korte hoofdstukken. Er worden allerlei kanten belicht, zoals bildung, het verband tussen radicalisering en media, didactische en pedagogische vaardigheden van de docent, communicatietechnieken, enzovoort.

Vrede kan je leren. Praktijkboek voor vredeseducatie

Jeugd en Vrede, 2005

'Vrede is de weg', zei Mahatma Gandhi. Maar kan je het ook leren? Werken met kinderen en jongeren aan vrede, verdraagzaamheid, conflictbeheersing en zoveel andere sociale vaardigheden lijkt vanzelfsprekend, maar hoe pak je dat aan? Welke bouwstenen bestaan er om vredeseducatie in je praktijk te integreren? In 'Vrede kan je leren, praktijkboek voor vredeseducatie' vind je praktische informatie en concrete ervaringen. Je krijgt een theoretische en praktische invulling van het begrip 'vredeseducatie'.

Vroeger gaat niet over: herinneringseducatie als pedagogische praktijk

Verplancke, Marjan; 2017

In dit boek vind je wenken en tips over hoe je in je klas, op school of met je organisatie (bv. museum) aan de slag kunt met herinneringseducatie. Het inspiratieboek bevat drie delen. Deel I gaat zowel in op de ontstaansgeschiedenis en op de drie pijlers van herinneringseducatie als op de verstrengeling van geschiedenisonderwijs met burgerschapsvorming. In deel II worden de eigenheden van elke pijler belicht, telkens met een korte inleiding en een lange focustekst. Deel III gaat over de praktijk, waarbij de focus ligt op 'dragers van herinneringen' zoals interviews, monumenten, living history, kunst, foto's, beeldverhalen, games. De meerwaarde van deze dragers wordt onderzocht, de valkuilen en risico's gesignaleerd. In het kaderstuk na elk hoofdstuk wordt een concreet project voorgesteld.

ZOEK JE DIGITAAL MATERIAAL?

Neem dan eens een kijkje op
Klasement voor wereldburgers

> www.klasement.be/wereldburgerschapseducatie/

KLEUR BEKENNEN DOCUMENTATIECENTRA

In elke provincie en in Brussel vind je een Kleur Bekennen documentatiecentrum. Wil je aan de slag met de diverse thema's van wereldburgerschap? Kom langs voor advies op maat. Of ontleen gratis educatief materiaal. Onze educatieve medewerkers maken jou wegwijs in een zeer divers aanbod!

@ Antwerpen

Provinciaal Documentatiecentrum Atlas
Carnotstraat 110
T: 03 338 71 66

@ Hasselt

Educatief Centrum provincie Limburg
Universiteitslaan 1
T: 011 23 82 45

@ Brussel

Onderwijsbibliotheek Vlaamse Gemeenschapscommissie
Marcqstraat 16-18
T: 02 210 63 93

@ Leuven

Bibliotheek van UC Leuven-Limburg
Hertogstraat 178 (Heverlee)
T: 016 26 74 01

@ Gent

Documentatiecentrum Mondiale Solidariteit
PAC Het Zuid (2e verdiep) - Woodrow Wilsonplein 2
T: 09 265 99 78

@ Roeselare

Wereldhuis West-Vlaanderen
Hugo Verrieststraat 22
T: 051 26 50 53

Bezoek ook de online databanken van de documentatiecentra

Via www.kleurbekennen.be

MEER INFO?

Erika Nobels

Verantwoordelijke educatief materiaal Kleur Bekennen
T: 02 505 19 02
erika.nobels@enabel.be

Deze Inspiratiebundel is een uitgave van Kleur Bekennen
Contact: kleurbekennen@enabel.be, T: 02/505 18 20
Verantwoordelijke uitgever: Jean van Wetter
2018

België
partner in ontwikkeling